
Публикуван на: 22-04-2004

Източник: [РФИ-България](#)

Европейското кино все още търси себе си, поне по отношение на своето финансиране. Брюксел има идея да създаде вътрешен пазар на киното. Целта е да се насърчават големите кино индустрии, като Франция например, да предоставят от своите средства на други европейски държави. Във Великобритания 9 от 10 филма са американски. Някои от големите режисьори търсят пари за своите филми в чужбина, а други като Ридли Скот направо се установиха в Холивуд за постоянно. От три години насам британското правителство разработва план за противодействие на тази тенденция. Беше създаден специален кино- фонд. Интересното е, че средствата за него идват от държавната лотария. Златно правило в Обединеното кралство е, че няма място за конкуренция между държавата и частните компании. Но правилото може да бъде нарушено, ако се подходи индиректно. През 2000-та година министърът на културата Крис Смит, обяви създаването на UK FILM FOND. Основна част от парите за него идват от печалбите на голямата лотария. Около 20 милиона лири стерлинги, равняващи се на 30 милиона евро, всяка година се разпределят между три подфонда- фонд за развитие, фонд за ново кино и фонд наречен Първи фонд. Всъщност предназначението и на трите фонда е едно- да се стимулира британската киноиндустрия. Четири години по-късно резултатите са налице. Великобритания бляскаво триумфира с филми като „Дневникът на Бриджит Джоунс“ и, разбира се, „Хари Потър“. Но пък за сметка на това UK FILM FOND не успя да постигне мисията си. Повечето от големите филми продължават се правят с американски студиа и с американско финансиране. А милионите от специално създадения фонд сякаш се изпариха. Те отидоха за британски филми, които изобщо не успяха да покрият разходите по създаването си. Според статистиките, съществуват филми, които никога не са се появявали на големия екран, тъй като не се е намерил дистрибутор за тях. Проблемът е и морален. Повечето от хората, които купуват си билети за държавната лотария, финансират филми, които никога не виждат бял свят, принадлежат към социален слой, рядко посещаващ киносалоните. Това накара някои да сравнят държавната лотария с данък на бедността.

В Германия киноиндустрията разчита главно на регионални помощи, както и на финансиране от телевизията. Обаче това се отразява на качеството на продукциите. Почти тихомълком, с одобрението на министерството на икономиката бе създаден федерална агенция за подпомагане на аудиовизуалните продукции. Вътрешното министерство също създаде своя структура, макар и с доста по-скромни размери. Фондация за младото кино подпомага, както става ясно и от името ѝ, дебютантите. Питър Карпантие е режисьор на филми, излъчвани по кината и по телевизията. Той е вицепрезидент на Европейската федерация на аудиовизуалните режисьори:

“Повечето от държавните субсидии и институциите, които ги поддържат, като например агенцията към министерство на икономиката, идват от продажбата на билети за кино”.

В Германия помощите се раздават, съгласно два принципа. Подпомагат се проекти, с други думи дава се шанс на младите хора с интересни идеи. Другият принцип е по-широко застъпен в Германия. Средства от държавата се предоставят на вече утвърдени режисьори с очевидни успехи.

Това означава, че един режисьор трябва да е успял да събере най-малко 50 хиляди души в киносалоните, а филмът му да е оценен като културна ценност. По този начин съществува аргумент да се инвестира в дадения режисьор, но сумата, която има право да получи е около 500- 600 хиляди евро.

В Париж, на булевард Сен Мишел, живее Мария Колева. Тя е българка. От 30 години българката с френски паспорт се бори срещу културната либерализация. И разпространява сама филмите, които прави. За киносалон служи собственият ѝ дом. За да го посетите, е достатъчно да натиснете звънеца. Усещането да гледаш кино при Мария Колева е като да пиеш чай с приятел.

Мария така е разредила жилището си, че една нищожна част от апартамента ѝ служи да приемна, баня, кухня. Останалата част е кинозала.

Мария е 65 години. Но в нея има още много живот и хъс да се бори с машината на киноиндустрията. За да защити независимото кино, тя на два пъти е обявявала гладна стачка. Ето как описва своя минисалон:

“Когато завесите се вдигнат тук става като малък театър. На около шест метра от екрана се намира прожекционната кабина. Прожектирам филми с доста добро качество като звук и визия”.

Мария не взема такса за прожекциите. Живее от продажбата на няколко филма, записани на VHS-касети, разпространявани в книжарниците и културните институти.

България е единствената европейска страна, стигнала до катастрофално присъствие на собствения си кинопазар - от 10-12% преди 1990 на 0.064% през 2000 година. Докато в Англия с допълнителни средства от лотарията правителството финансово стимулира създаването на министудия, у нас тече разграждането на “Българска кинематография”. Реформата в българското филмопроизводство започна с идеята за едногодишен преход и с амбицията да се лансира френския модел на производство, който за територията на Европа има най-добрата финансираща система. Но през целия преходен период това не се случи. Не се случиха и преференциите, и защитните механизми за българското кино като допълнителни такси за американските филми, които в 90 на сто заливат екраните. Реформата завърши с появата на Националния филмов център, който е разпределител на държавната субсидия. Националният филмов център е образ и подобие на Националния филмов център във Франция, но с една съществена разлика- системата на финансиране на дейността му. Центърът, който предоставя държавната субсидия на независимите продуценти следи как се използват отпуснатите средства. Игралните филми получават близо 75 на сто от държавните пари, 13 на сто се падат на документалните, 12 отиват за анимационните продукции. Според тарифите на Националния филмов център средният бюджет за съвременен български филм е около 750 000 лева. За сравнение в Унгария за нискобюджетен смятат филм, за който са нужни 850 000 долара. Така отпуснатата държавна субсидия е крайно недостатъчна, за да се направи и една среднокачествена продукция. В последно време Българската национална телевизия отделя по 10% от бюджета си за създаване на филми, но и това не е достатъчно. Спонсори пък се намират трудно. Най-добрият начин да се реализира една филмова продукция у

нас е коопroduкцията. По този начин филмът се върти и в киносалоните на страните, с които е направен съвместно. Има и опити в областта на частния продуцентски бизнес. Пример е филмът на Сергей Комитски "Куршум за рая", финансиран от неговия брат Румен Комитски. Има и българи, преборили се със своите проекти за помощ от програмата Медиа + на ЕС и впоследствие отказали се, защото нямат финансиране от България. Програмата Медиа + осигурява 50 на сто от бюджета, останалите 50 % трябва да се осигурят от кандидатстващия. И така на този етап България и българските филмови ресурси са по-атрактивни за правенето на суперпродукции. Българският "Холивуд", както наричат "Бояна филм" от повече от 12 години се е превърнал в киноцентър за технологични услуги. Съюзът на филмовите дейци, Българската асоциация на кинорежисьорите, Бояна филм и Асоциацията на продуцентите продължават да настояват да се създаде фонд, чието финансиране да става от такси за потребление на аудиовизуални продукти и да се въведе диференцирана ставка по ДДС за филмовата и аудио-визуалната продукция. В цял свят правенето на филми и продажбата им в други страни се признава за износ. България е единствената страна в света, която изведнъж решава, че не става въпрос за износ.